ततोऽव्ययं स्थानमुपैति ब्रह्म दुष्प्रापमभ्येति स शाश्वतं वै। इत्येतदाख्यातमहीनसत्त्वनारायणस्येह बलं मया ते।

॥ वृत्र उवाच ॥ एवं गते मे न विषादोऽस्ति कश्चित् सम्यक् च पश्यामि वचस्तथैतत्। श्रुत्वा तु ते वाचमदीनसत्त्व विकल्मषोऽस्म्यद्य तथा विपाप्मा।

प्रवृत्तमेतद्भगवन्महर्षे महाद्युतेश्चक्रमनन्तवीर्य्यं। विष्णोरमन्तस्य सनातनन्तत् स्थानं सर्गाय च सर्व्वे प्रवृत्ताः।

स वै महात्मा पुरुषोत्तमो वै तस्मिन् जगत् सर्व्वमिदं प्रतिष्ठितं।

॥ भीष्म उवाच ॥ एवमुक्त्वा स कौन्तेय वृत्रः प्राणानवासृजत्। योजयित्वा तथात्मानं परं स्थानमवाप्तवान्। १०८५

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ अयं स भगवान् देवः पितामह जनार्द्दनः। सनत्कुमारो वृत्राय यत्तदाख्यातवान् पुरा।

॥ भीष्म उवाच ॥ मूलस्थायी महादेवो भगवान् स्वेन तेजसा। तत्स्थः सृजति तान् भावान् नानारूपान् महामनाः।

तुरीयार्द्धेन तस्येमं विद्धि केशवमच्युतं। तुरीयार्द्धेन लोकांस्त्रीन् भावयत्येव बुद्धिमान्।

अर्व्वाक् स्थितस्तु यः स्थायी कल्पान्ते परिवर्त्तते। स शेते भगवानप्सु योऽसावतिबलः प्रभुः।

तान् विधाता प्रसन्नात्मा लोकांश्चरति शाश्वतान्। १०९०

सर्व्वाण्यशून्यानि करोत्यनन्तः सनातनः सञ्चरते च लोकान्। स चानिरुद्धः सृजते महात्मा तत्स्थं जगत् सर्व्वमिदं विचित्रं।

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ वृत्रेण परमार्थज्ञ दृष्टा मन्येत्मनो गतिः। शुभात्तस्मात् स सुखितो न शोचति पितामह।

शुक्लः शुक्लाभिजातीयः साध्यो नावर्त्ततेऽनघ। तिर्य्यग्गतेश्च निर्म्मुक्तो निरयाच्च पितामह।

हारिद्रवर्णे रक्ते वा वर्त्तमानस्तु पार्थिव। तिर्य्यग्गेवानुपश्येत कर्म्मभिस्तामसैर्वृतः।

वयन्तु भृशमापन्ना रक्ता दुःखसुखेऽसुखे। कां गतिं प्रतिपत्स्यामो नीलां कृष्णाधमामथ। १०९५

॥ भीष्म उवाच ॥ शुद्धाभिजनसम्पन्नाः पाण्डवाः शंसितव्रताः। विहृत्य देवलोकेषु पुनर्म्मानुषमेष्यथ।

प्रजाविसर्गे च सुखेन काले प्रेत्येत्य देवेषु सुखानि भुक्त्वा। सुखेन संयास्यथ सिद्धसंख्यां मा वो भयं भूदिमलाः स्थ सर्व्वे।

इति श्रीमहाभारते शान्तिपर्व्वणि मोक्षधर्म्मपर्व्वणि वृत्रगीतायां एकाशीत्यधिकद्विशततोऽध्यायः ॥ २८१ ॥

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ अहो धर्म्मिष्ठता तात वृत्रस्यामिततेजसः। यस्य विज्ञानमतुलं विष्णौ भक्तिश्च तादृशी।

दुर्विज्ञेयं पदं तात विष्णोरमित तेजसः। कथं वा राजशार्द्दूल पदन्तु ज्ञातवानसौ।

भवता कथितं ह्येतच्छ्रद्दधे चाहमच्युतं। भूयस्तु मे समुत्पन्ना बुद्धिरव्यक्तदर्शनात्। ११००

कथं विनिहतो वृत्रः शक्रेण पुरुषर्षभ। धर्म्मिष्ठो विष्णुभक्तश्च तत्त्वज्ञश्च पदान्वये।

एतन्मे संशयं ब्रूहि पृच्छते भरतर्षभ। वृत्रस्तु राजशार्द्दूल यथा शक्रेण निर्ज्जितः।

यथा चैवाभवद्युद्धं तच्चाचक्ष्व पितामह। विस्तरेण महाबाहो परं कौतूहलं हि मे।

॥ भीष्म उवाच ॥ रथेनेन्द्रः प्रयातो वै सार्द्धं देवगणैः पुरा। ददर्शाथायतो वृत्रं धिष्ठितं पर्व्वतोपमं।

योजनानां शतान्यूर्द्ध्वं पञ्चोच्छ्रितमरिन्दम। शतानि विस्तरेणाथ त्रीण्येवाभ्यधिकानि वै। १११५

तत् प्रेक्ष्य तादृशं रूपं त्रैलोक्येनापि दुर्ज्जयं। वृत्रस्य देवाः सन्त्रस्ता न शान्तिमुपलेभिरे।

शक्रस्य तु तदा राजन्नूरुस्तम्भो व्यजायत। भयाद्वृत्रस्य सहसा दृष्ट्वा तद्रूपमुत्तमं।